

Spis treści

WSTĘP	11
I. ZAPOWIEDZI OCHRONY ZABYTEKÓW PRZED POWSTANIEM POJĘCIA „ZABYTEK”: OD STAROŻYTNOŚCI DO POŁOWY XVIII W.	23
II. POWSTANIE POJĘCIA „ZABYTEK” A STOSUNEK DO ZABYTEKÓW W DOBIE NEOKLASYCYZMU I ROMANTYZMU, 2. POŁOWA XVIII W.-1. POŁOWA XIX W.	29
PRZESŁANKI	29
REALIZACJE: ZABYTKI ARCHITEKTURY	31
OD KOLEKCJONERSTWA DO MUZEALNICTWA	34
REALIZACJE: RESTAURACJE OBRAZÓW I RZEŻB	35
ODCZUCIA SPOŁECZNE: INTERWENCJE W OBRONIE NISZCZONYCH ZABYTEKÓW	37
PIERWSZE REGULACJE PRAWNE	38
OCHRONA ZABYTEKÓW NA ZIEMIACH POLSKICH W OKRESIE OK. 1770-OK. 1846	39
III. TEORIA I PRAKTYKA OD POŁOWY DO KOŃCA XIX W.	67
EUGENE EMMANUEL VIOLLET-LE-DUC: BADANIA SZTUKI ŚREDNIOWIECZA I ICH EFEKTY. PURYZM JAKO PIERWSZA DOKTRYNA W DZIEJACH OCHRONY ZABYTEKÓW	67
SPRZECIW WOBEC PURYZMU: MIĘDZY TROSKĄ O AUTENTYZM SUBSTANCJI A TROSKĄ O AUTENTYZM IDEI	72
RESTAURACJA DZIEŁ MALARSTWA I RZEŻBY	76
MUZEALNICTWO	77
REGULACJE PRAWNE	78
OCHRONA ZABYTEKÓW NA ZIEMIACH POLSKICH W 2. POŁOWIE XIX W.	78
Uwarunkowania polityczne	78
Rozwój badań naukowych i teoretycznych podstaw ochrony zabytków	79
Restauracja zabytków architektury: wybrane przykłady	88
Rozwój muzealnictwa	111
Restauracja dzieł rzeźby i malarstwa	114
Władze konserwatorskie, organizacje społeczne i aktywność społeczeństwa	123
IV. ODEJŚCIE OD PURYZMU I OCHRONA AUTENTYCZNEJ SUBSTANCJI: ROZBIEŻNOŚCI MIĘDZY TEORIA I PRAKTYKĄ, OK. 1900-1939	131
UWAGI WSTĘPNE I RAMY CZASOWE	131

KSZTAŁTOWANIE DOKTRYNY: OD ALOISA RIEGLA I MAKSA DVOŘÁKA DO KARTY ATEŃSKIEJ	132
ODSTĘPSTWA OD DOKTRYNY I ICH UWARUNKOWANIA	145
RESTAURACJA DZIEŁ MALARSTWA I RZEŻBY	147
OCHRONA ZABYTEKÓW NA ZIEMIACH POLSKICH NA POCZĄTKU XX W., OK. 1900-1914	149
Poglądy kształtowane w polskich środowiskach konserwatorskich a doktryny Riegla, Dvořáka i Dehia	149
Restauracje zabytków architektury	156
Restauracje zabytków malarstwa	166
OCHRONA ZABYTEKÓW W II RZECZYPOSPOLITEJ, 1918-1939	170
Podstawy prawne i organizacyjne	170
Poglądy i wypowiedzi teoretyczne	177
Inwentaryzowanie zabytków	182
Czasopisma i popularyzacja idei ochrony zabytków	184
Początki szkolnictwa konserwatorskiego	185
Odbudowa, restauracja i konserwacja zabytków architektury	187
Restauracja zabytków malarstwa i rzeźby	205
V. DRAMAT II WOJNY ŚWIATOWEJ: TOTALITARYZM, LUDOBÓJSTWO A ZABYTEKI. NISZCZENIE, GRABIEŻ I PRZECIWDZIAŁANIA, 1939-1945	209
VI. OCHRONA ZABYTEKÓW PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ: MIĘDZYNARODOWE KONWENCJE I ORGANIZACJE. DOKTRYNA A PRAKTYKA, 1945-OK. 1970	219
UWAGI OGÓLNE	219
MIĘDZYNARODOWE KONWENCJE I ORGANIZACJE: PROBLEM DOKTRYNY	219
RESTAURACJA, KONSERWACJA I ODBUDOWA ZABYTEKÓW ARCHITEKTURY: WYBRANE PRZYKŁADY	227
RESTAURACJA I KONSERWACJA ZABYTEKÓW MALARSTWA I RZEŻBY: WYBRANE PRZYKŁADY	230
OCHRONA I NISZCZENIE ZABYTEKÓW W POLSCE PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ	239
Sytuacja polityczna	239
System prawny i organizacja	240
Wykonawstwo prac konserwatorskich w warunkach gospodarki komunistycznej — dominacji państwa	261
Rozwój teorii: kształtowanie szkolnictwa konserwatorskiego	263
Wielkie powojenne odbudowy: doktryna, realizacje, uwarunkowania polityczne	275
Wielkie powojenne zniszczenia i ich przyczyny	290
Prace badawcze: odkrycia i ich znaczenie dla badań z zakresu historii sztuki i działań konserwatorskich	296
Restauracje zabytków architektury: wybrane przykłady	298
Początki konserwacji ogrodów	305
Restauracje zabytków malarstwa i rzeźby: wybrane przykłady	306

VII. OCHRONA ZABYTKÓW W OSTATNIM PÓŁWIECZU	311
UWAGI OGÓLNE	311
KONWENCJE MIĘDZYNARODOWE A KSZTAŁTOWANIE DOKTRYNY	311
Lista światowego dziedzictwa kulturowego i naturalnego UNESCO:	
powstanie i ewolucja	312
Program UNESCO „Pamięć Świata”	323
Wybrane dokumenty i konwencje UNESCO, ICOMOS i Rady Europy	324
Kryzys doktryny czy narodziny filozofii konserwatorskiej?	339
ETYKA W OCHRONIE ZABYTKÓW	344
DOKTRYNY A REGULACJE PRAWNE	348
Ustawodawstwo wybranych krajów	349
Przepisy w ramach Kościoła katolickiego	355
KSZTAŁCENIE	358
REALIZACJE: WYBRANE PRZYKŁADY	358
KONSERWACJA I RESTAURACJA ZABYTKÓW W POLSCE W OSTATNIM PÓŁWIECZU	361
Uwagi ogólne	361
Ramy organizacyjne i prawne	362
Rozwój myśli teoretycznej	379
Realizacje: koncepcje programowe i wybrane przykłady	393
SKRÓTY	439
BIBLIOGRAFIA	441
INDEKSY	515
Indeks osób	515
Indeks miejscowości i nazw geograficznych	536
SPIS ILUSTRACJI	557
ŹRÓDŁA ILUSTRACJI	561